

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. Vltimus. Ex superioribus concluditur D. Thomam cæteris Theologis, qui
in Scholis audiuntur, sine ullius injuria posse anteponi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

DOCTRINÆ DIVI THOMÆ.

quam fundamentum proposuissent doctrinam Societatis debere esse uniformem, securam, & solidam: post accuratam discussionem, & collationem multorum dierum; statuerunt communi consensu quæ sequuntur. Primo nostri omnino sanctum Thomam ut proprium doctorem habeant, eumque in Scholastica Theologia sequi tendantur: tum quia Constitutiones nobis eum commendant, & Summus Pontifex Clemens VIII. id secupere significavit: tum quia cum unius scriptoris doctrinam in Societate eligendam, Constitutiones moneant, nullius hoc tempore doctrina potest occurrere, quæ sit eâ solidior aut securior, ut non immerito sanctus Thomas, Theologorum Princeps ab omnibus habeatur, Et Regula 13. pro Theologiæ Professore. Non satis est Doctorem referre sententias, & suam reticere, sed defendat opinionem S. Thomæ, vel questionem ipsam omittat.

S. VLTIMVS.

Ex superioribus concluditur D. Thomam cæteris Theologis, qui in Scholis audiuntur, sine ullius injuria posse anteponi.

EX his quæ jam fusè satis explicuimus, aperitissimè demonstrari existimo: D. Thomam cæteris Theologis, qui suas Scholas instituerunt, multis partibus superiorem esse, & sine ullius injuria & contemptu posse anteponi. Suum quidem cæteris honorem haberi velim, præclarissimo ingenio, & pari acumine præditis; Sed stella claritate stellam superat, nec omnes licet proceras arbores pares magnitudine natura fecit. Certè D. Thomam ita Franciscani Instituti alterum Deus nuncupavit: Theologorum Theologum, Alpha literarum omnium, veritatis unicum artificem, architectum omnium literarum, scientiarumque omnium delicias. Nec ipse ultra modestæ laudationis limites abripiat, si dixerò D. Thomam inter cæteros locum obtinere, quem tenet stellas inter Luna minores.

Enim verò (erudite Lector) quem inter cæteros, licet eximios Theologos, quos ulla unquam ætas tulit, reperies, qui scientiam, cælesti infusione, & ab Apostolis edoctus divinâ revelatione acceperit, & inconcussa tutissimaque dogmata, sine ullo prorsus errore conscripserit? Quis unquam magis pressis vestigiis Patribus adhaesit; omniumque sensum tanquam suæ in eos observantiæ præmium assecutus est? Sed cujus scripta Christi voce comprobata sunt. Quem

tanti fecere Concilia, ut ne contra dubitatam mentem quidquam statuerent, sententiam suspenderint? Quem Pontifices pluribus, aut insignioribus encomiis commendarunt? In cujus verba Academia jurarunt? Aut quem demum præclarissimæ totius orbis Familiæ unicum sibi Magistrum sequendum elegerunt? Hæc cum in alio repereris, ipse Aquinatis meo primus æquabo: sed si his dotibus sanctissimus Vir omnino singularis sit, & cæteros infinitis pene intervallis superet; quid dubites cæteris D. Thomam antepone, qui parem non habet, & tantum cæteris eminet. *Virgil. quantum lenta solent inter viburnia cupressi?*

Erunt forsitan hæc ætate qui ægrè ferant hæc a me dici: qui, ut olim de his similibus Plinius dicebat, [nam nullum unquam sæculum eo vitio caruit] *Stultum sapient, statim sciunt omnia, neminem reverentur, neminem imitantur, sibi que ipsis exempla sunt: & qui malint errandi periculo libertatem redimere quidlibet ferient, quam alterum majorem agnoscere, & magistrum sequi.* Scio plurimos olim contra D. Thomam scripsisse ac etiam nunc aperto Marte pugnare. Et ut scias non deesse plures D. Thomæ gloriæ infensos: quod à me his diebus deprehensum est, cum hanc S. Doctoris commendationem concinnarem; paucis referam. Jacobus Granados, Societatis Theologus, in D. Thomam egregiam laudationem scripserat: Sed male aliquem habuit, virum alterius instituti commendasse D. Thomam; unde posterioribus editionibus hæc commendatio omnino resecta est: sed adeo parum cautè, aut verius adeo stupidè, ut in indice inter capitula titulos hujus etiam capituli de mirabili doctrina D. Thomæ titulus relictus sit: nam editione Mustipontana anno 1624. in Tabula seu indice primæ partis, hi tituli & capitula argumenta reperiuntur. *Cap. 1. de dignitate & excellentia Theologia. Cap. 2. de jucunditate & stylo sacra Theologia. Cap. 3. de S. Thomæ Aquinatis ingenio, atque doctrina mirabili.* Et præter invidium hoc argumentum corrupti codicis, hæc etiam tractationem citat Laurentius à Ponte, Tomo 2. in Sap. Homil. 13. Indigna plane ratio testandi intentum animum, ob concertationes privatas & Scholasticas, lacessere sanctitatem; & resectis laudibus hujus quæ æquare non possis, velle gloriam minuere. Absit ut existimem ea corruptione temeratam fidem publicam, & pene scelus admiffum

COMMENDATIO

sum in D. Thomam, ab aliquo eiusdem cum eo Authore instituti, quod severis legibus jubet D. Thomæ doctrinam defendere, & gloriam promovere. Sed hujus, quisquis is fuit male feriatu homo, & eorum qui cum D. Thoma se paria facturos gloriantur, quidam lepide hanc gloriationem compressit, his versibus, quibus alludit ad fabulam illius ranæ, quæ cum bovem vidisset, tantâ mole & grandi mugitu attonita, ut paria faceret, attracto aëre, magno oris hiatu, totum pulmonem inflavit, sed heumifera crepuit. Versus sic habent:

*Ecce bovem mutum, qui longa silentia
jussus
Rumpere, grande Dei arcanum plene
ore boavit:
Atque suis totum implevit mugirebus
orbem.
Obstupere omnes, simul obstrepere lo-
quaces
Rana, limosas quotquot tenere pa-
ludes:
Atque bovem contra paria obmugire
parantes,
Totum pulmonem inflavere: sed &
crepue.*

Hæc sine ullius injuria velim à me dicta intelligi, cum non æquum sit convitiis sanctissimum Viram defendere: quem summa sanctitas & singularis, eruditio, omnino extra telum & idem posuit mortalium & invidiorum hominum, quos sui duntaxat capaces invidia reperit. Verum qui uni veritati litant, nec malo genio in contentiones & invidiam sese abripi sinunt, hi certè non sibi vitio vertendum putabunt, si p. Thomam eo loco habeant, quo ab Academiis, à Conciliis, à Pontificibus, totaque Ecclesiâ habitus est: à quibus nihil unquam contra vel apertam vel dubitatum hujus mentem, aut definitum, aut tentatum etiam fuit. Sane Cardinalis Palavicinus inter Societatis Theologos & dignitate & eruditione non postremus, secum præclare actum existimavit, quod ad Religiosam eam cohortem vocatus fuisset, quæ jubetur Divi Thomæ Theologiam sequi: nec putavit cæteris se fecisse injuriam, cum dixit: non sine fastidio cæteros à se Scholasticos lectos fuisse, & pene in aliis male consumpti temporis illum poenituisse, quod majori profectu uni p. Thomæ legendi impendisset. Ita scripsit epistolâ nuncupatoriâ libri 7. de virtute & sacramento Poenitentia ad P. Vincentium Preto, Ordinis Prædicatorum, sacrae Romanæ ac Generalis

Inquisitionis Commissarium: cuius Epistolæ hic longam partem visum est referre, quod egregias D. Thomæ laudes contineat. Hoc, inquit, mihi dolendum accidit, Commentationes meas rude quid, & impolitè esse pro ingenio tuo. Sed tanquam tabulas fabre pictas exorare studui, illi auro, utiq; Ophiria, nempe ab illis venis eruto, unde tu quoque locupletatus es, D. Thomæ codices loquor: viri, quo non tam Ordo tuus, quam Christi Ecclesiæ, ipsumque humani generis nomen, merito florietur. Sentio quidem in me tanti Scriptoris præcium, unâ cum ætate, sed longè supra ætatis incrementa crevisse. Vix crederem nisi experitus, ab aliquibus in Theologica luce diversatis, tanti Doctoris magnitudinem sibi inspectam favori ac famæ quadam tenus assequari. Perinde his accidere mihi videtur, ac terricolis cælum auspicatis, quibus quando sole inferioribus, tantò ipse minor apparet. Præclare mecum egit divina bonitas, quod me vocavit ad eam Religiosam & hereticam, quæ jubetur Angelici Præceptoris Theologiam sequi: eam namque sequerer, vel in passus, imò vix non sequerer, vel prohibitus: ceterè perinde sequerer scriptoris autoritatem nihil illectus, sed cusus: non essem ignarus. Nimirum egregia scripta cæcæ vana, soli quamquam incerti sint, cum spore præcium ferunt. Iam verò hæc postremi hujus anni Disputationes, quas è suggestu d. Etavi, & quarum tibi summam dico, plus atquanto, quam superiores edita à me, tibi æquinatam tuam redolebunt: quo tantopere nunc delector, ut vix alium è scholasticis divitèr sine fastidio: Non quòd in cæteris multa non inveniam, ignota mihi, & oppidè pulchra; sed alia plura longè pulchriora meventurum fuisse intelligo, si D. Thomæ tempus illud impendisset. Quis autem psecutoris consilium prædaret, qui omisso vrvario, certissimam lætè s. namque præadam pollente, in fluvio potius quamquam piscofo vetia fortuna committeret: Id ex me sape audiunt, qui me audiunt: quamvis tanta sit D. Thomæ & sectatorum frequentia, & laudatorum approbatio, utramque tamen ad eò in fiamerita mihi videri, ut inde communem humanam perspicentia tenuitatem, vel assernari cogar, vel misereri. Ipse verò, qui tibi longè præ me sanctissimè Scriptoris ut doctrinam ita gratiam comparasti; id mihi ab eo impetra, ut non minor mihi sit ejusdem imitatio, ac adm ratio. Haud quidem tanta mihi vororum superbia est, ut eo aspirem, quod summis summum, minoribus insperabile hujusmodi esset scribendo tradere, non quæ sed qualia ipse tradidit, quæque mi ocyus à cælo terris creptus, tradidisset. Egregie collocatam à me operam interpretabor, si aliqua ex his, me a laborante, detegantur,
qua

quæ ab ipso prædita, ab aliis, cœlestibus minutiores in cœlo tot frequente sideribus inobservata. Nimirum non stellas modò, sed gemmas procreare conditionis est nostrarum supergredientis: ab aliis earumdem thesauris reperire, ac Republica homo proderet, & præclarum inventionis titulum & præmium habet.

Hucusque Cardinalis Palavicinus: ubi quod inquit, se plura reperturum fuisse, si cæteris Scriptoribus legendis collatum tempus, uni D. Thomæ impendisset: ipse à multis viris eruditis audivi, quos poenitebat tandiu cæteris immoratos, tardius ad D. Thomam accessisse: cui palam & sapius amplissimas gratias referebant, quod cum huius divini Viri Operibus evolvidis per aliquot menses incubuissent; multò, plura quàm in cæteris per plures annos, & solidiora quibus dilectabantur, & se solidius pasci animus sentiebat, didicissent. Ita jam satis apud sapientissimos Theologos comprobatum est de Angelico Præceptore, quod de D. Basilio D. Gregorius Naziazenus dixit: *is apud nos eruditissimus habetur, qui libros illius quàm maxime intelligit ac linguâ versat, auribus instillat: unus enim omnium loco studiose ad eruditionem comparandam sufficit.* Ego sane cui de meipso sine cuiusque injuria loqui licet, sensumque proficere: quidquid eruditionis in rebus Philosophicis, Theologicis, Ethicis, aliisque in me est, id uni D. Thomæ acceptum refero: & quam D. Paulo grati animi testifica-

tionem D. Chrysostomus & argumentum proferebat, mihi D. Thomæ exhibendum esse fateor: *Neque enim nos quæ scimus, ab ingenii bonitate, atque acumine scimus: sed quòd illi viro impensè affecti, ab illius lectione nunquam discedimus.* Verùm ausim præterea, nihil minùs quàm ego acceperim, cæteris polliceri; & in aliorum gratiam, quæ Chrysostomus subjungit usurpare: *Si vos quoque in animum induxeritis, huius lectioni studiosam ac diligentem operam navare, nihil aliud sane erit quod vobis inquirendum sit.*

Nolo te diutiùs (erudite Lecter) morari: sapienter Palavicinus dixit, egregia scripta cœu vina cum sapore prenum ferre. Ad experimentum te voco & certus sum & jurare ausim te brevi dicturum, quod de Salomone olim Regina Saba, famam omnem magnitudini rei decedere: nec minimam partem earum rerum, quæ de D. Thomæ dici debuerant, si meritis paria dici possent, nec unquam potuisse: & jam audire Te mihi videor, post degustatam levissimè D. Thomæ doctrinam, hæc Samaritanorum verba reponere. cum post auditam à Samaritana muliere de Christo relationem, ad ipsum accessissent: *Iam non propter tuam loquelam credimus: ipsi enim audivimus, & scimus, unum D. Thomam, Scholæ Principem, Naturæ Genium, Orbis Magistrum, nullius injuriæ, cæteris omnibus Theologis esse anteponendum.* Vale.

D. Gregorius Naziazenus.

